

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Кафедра кримінального права та кримінології

Факультет № 6

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни НАПРЯМИ РОЗВИТКУ НАУКИ КРИМІНОЛОГІЇ
вибіркових компонент
освітньої програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Спеціальність - 081 Право (правозастосування)

Харків (Вінниця) 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 2023р. №

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол № від 2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 2023р. №

Розглянуто на засіданні кафедри кримінального права та кримінології
(протокол №7 від 28 серпня 2023 р.)

Розробник: Доцент кафедри кримінального права та кримінології факультету
№6 ХНУВС, к.ю.н., доцент Канібер Ю.М

Рецензенти:

1. В.о. завідувача кафедри кримінально-правових дисциплін юридичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, к.ю.н., доцент Рибалко Г.С.
2. Доцент кафедри кримінального права і кримінології факультету №1 Харківського національного університету внутрішніх справ, к.ю.н., доцент Шевчук Т.А.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90 Кількість тем - 13	081 Право Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти	Навчальний курс - 2 Семестр - 3 Вид контролю: екзамен
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
Денна форма навчання Навчальний курс - 2 Семестр - 3 Лекції – 16 годин; Семінарські заняття – 28; Самостійна робота – 46;	Заочна форма навчання Навчальний курс - 2 Семестр - 3 Лекції – 8 годин Семінарські заняття – 10 Самостійна робота – 72	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Напрями розвитку науки кримінології» є формування у здобувачів рівня знань, вмінь та навичок за кваліфікацією «доктор філософії» у галузі права, формування системи знань про сутність, етапи, закономірності розвитку, складові та методологію науки кримінології, існуючі та перспективні напрями і форми реалізації наукових положень кримінології у протидії та запобіганні злочинності в Україні.

Основними **завданнями** викладання дисципліни «Напрями розвитку науки кримінології» є:

- формування у аспірантів знань про напрями розвитку науки «Кримінологія», наукові підходи до визначення гносеологічної природи, міждисциплінарний характер та історію розвитку;
- формування у аспірантів знань про закономірності розвитку науки кримінології у суспільно-формаційному та загальноцивілізаційному контексті;
- розширення наукового світогляду аспірантів на проблеми феномену злочинності, його відтворення та прояву як однієї з властивостей суспільства;
- формування у аспірантів доктринально-галузевих знань з проблем наукового забезпечення запобігання окремим видам злочинності;
- вироблення у аспірантів вміння наукового критичного аналізу кримінологічних теорій і концепцій;
- формування у аспірантів вміння системного аналізу соціально-економічних, політичних, правових, організаційно-управлінських, культурно-психологічних протиріч, конфліктів в контексті вироблення та реалізації кримінологічної політики на міждержавному, загальнодержавному, регіональному, місцевому, галузевому та індивідуальному рівнях.

Очікувані результати навчання. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

знати :

- поняття та наукові підходи до визначення гносеологічної природи наукових пошуків у кримінології;
- історію напрямків розвитку зарубіжної, дорадянської та радянської кримінологічної думки в Україні;
- зміст сучасних напрямів розвитку кримінології,
- напрямки розвитку категоріального апарату кримінології ;
- напрями розвитку методологічних засад наукових розробок у кримінології,
- загальнонаукові закономірності та основні напрями розвитку провідних теорій кримінології: теорії злочинності, теорії детермінації злочинності та окремого злочину, теорії особи злочинця, теорії протидії та запобігання злочинності,
- напрями наукових досліджень фонових до злочинності явищ,
- напрями та результати наукових досліджень нових галузей кримінології,
- напрями та основний зміст наукових розробок кримінологічних характеристик і засобів запобігання окремим видам злочині та злочинної діяльності.

вміти:

- застосовувати теорії детермінації злочинності в сучасних умовах її відтворення;
- формувати системний опис, пояснення стану та закономірностей поширення злочинності;
- здійснювати кримінологічне прогнозування з використанням методики узагальненого сценарію;
- здійснювати планування діяльності щодо протидії злочинності;
- здійснювати аналіз закономірностей відтворення злочинності з урахуванням тенденцій розвитку українського суспільства;
- виявляти основні причини та умови, а також кореляти злочинності та окремих злочинів, аналізувати їх зміст, моделювати управлінські рішення щодо їх усунення чи мінімізації дії на груповому та індивідуальному рівні;
- застосовувати теоретичні положення про особистість злочинця з метою індивідуального кримінологічного прогнозування та профілактики;
- оцінювати ефективність протидії злочинності, розробляти заходи щодо її підвищення;
- втілювати в кримінологічній практиці методологічні настанови кримінологічної політики.

Програмні компетентності:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі права, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог
-----------------------------------	--

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здатність до абстрактного, логічного та критичного мислення, аналізу і синтезу
	ЗК-6	Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел
Фахові компетентності (ФК)	ФК-2	Усвідомлення засад і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів таких фундаментальних галузей права, як: конституційне право, адміністративне і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право, фінансове право, господарське право тощо
	ФК-4	Володіння юридичною термінологією та юридичною технікою, здатність правильно відтворювати результати професійної діяльності в юридичній та іншій документації
	ФК-6	Здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції
	ФК-10	Здатність тлумачити нормативно-правові акти, робити кваліфіковані юридичні висновки і надавати консультації

2. Програма навчальної дисципліни

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

ТЕМА № 1. Напрями формування сучасних концепцій змісту та видів наукового кримінологічного знання.

Поняття та предмет кримінології.

Співвідношення кримінології з юридичними науками та іншими галузями знань про суспільство.

Комплексна (міжгалузева), методологічна, теоретична та прикладна природа кримінології.

Завдання та функції сучасної кримінології.

Методологія кримінології.

Поняття та види кримінологічної діяльності. Поняття про кримінологічну характеристику суспільного явища. Практичне значення кримінології в протидії злочинності.

Система кримінології як науки і навчальної дисципліни.
Вплив кримінології на формування професійних якостей юриста.
Історія розвитку кримінології, її сучасний стан в Україні.

ТЕМА № 2. Напрями розвитку теорії злочинності

Поняття та кримінологічні ознаки злочинності.

Загальна характеристика показників злочинності.

Кількісні показники злочинності: рівень злочинності, рівень судимості, ціна злочинності, коефіцієнти злочинності.

Якісні показники злочинності: структура злочинності, характер злочинності, географія злочинності.

Динаміка злочинності як кількісно-якісний показник.

Латентна злочинність.

Сучасний стан та тенденції злочинності в Україні.

ТЕМА № 3. Напрями вдосконалення теорії детермінація злочинності.

Поняття детермінації та види зв'язків між соціальними явищами.

Поняття детермінації та детермінант злочинності.

Класифікація детермінант злочинності.

Значення вивчення причинності в кримінології.

Криміногенні фактори злочинності в Україні.

ТЕМА № 4. Напрями розвитку теорії особи злочинця

Особа злочинця та суміжні поняття в кримінології.

Межі вивчення особи злочинця в кримінології та практичне значення кримінологічного дослідження особи злочинця.

Структура особи злочинця. Поняття кримінологічної характеристики (кримінологічні ознаки) особи злочинця.

Поняття, структура та типологія особистості злочинця. Поняття і ознаки криміногенної спрямованості особистості.

Співвідношення соціального і біологічного в особі злочинця.

Кримінологічна класифікація та типологія злочинців.

ТЕМА № 5. Напрями дослідження детермінаційного комплексу окремого злочину та механізму індивідуальної злочинної поведінки

Причини та умови окремого злочину. Механізм індивідуальної злочинної поведінки.

Зовнішні обставини вчинення злочину (конкретна життєва ситуація).

Роль потерпілого у створенні криміногенної ситуації. Види віктимної поведінки.

Мотивація умисної злочинної діяльності.

Мотивація імпульсивного та звичного злочину.

Значення вивчення причин та умов злочину в семінарській діяльності адвоката, слідчого, прокурора, судді.

ТЕМА № 6. Напрями розвитку методології та методик кримінологічних досліджень

Методологічні засади теоретичних положень кримінології. Вплив класичної школи кримінального права на кримінологію, позитивізм в кримінології. Біопсихологічний підхід до кримінологічної характеристики соціальних явищ. Соціологічний напрямок в кримінології, його основні ідеї та течії.

Основні напрями досліджень в сучасній вітчизняній кримінології.

Кримінологічне дослідження. Методики і етапи проведення кримінологічного дослідження.

Загальна характеристика і класифікація методів кримінологічних досліджень.

Конкретно-соціологічні методи кримінологічних досліджень.

Використання статистичних методів в кримінологічних дослідженнях.

Застосування в кримінології психологічних методів дослідження.

Репрезентативність кримінологічного дослідження. Вибіркове дослідження в кримінології. Поняття та значення методу контрольної групи.

Використання результатів кримінологічних досліджень в інших видах кримінологічної та правоохоронній діяльності.

ТЕМА № 7. Напрями удосконалення механізму протидії та запобігання злочинності

Визначення й співвідношення понять «протидія», «попередження», «профілактика», «запобігання», «припинення» злочинів.

Система заходів протидії злочинності.

Попередження злочинів як пріоритетний напрямок протидії злочинності. Рівні попередження злочинності. Зміст попередження злочинів. Об'єкт попереджувального впливу.

Види та засоби спеціально-кримінологічного попередження злочинів.

Індивідуальна профілактика злочинів.

Віктимологічна профілактика злочинів.

Суб'єкти попередження злочинів.

Законодавче забезпечення та державне управління запобіганням злочинності.

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

ТЕМА № 8. Наукові дослідження кримінологічних характеристик та профілактики фонових явищ злочинності

Поняття та основні види фонових явищ. Взаємозв'язок і взаємообумовленість фонових явищ і злочинності.

Кримінологічна характеристика та профілактика пияцтва та алкоголізму.

Кримінологічна характеристика та профілактика наркоманії та наркотизму.

Кримінологічна характеристика та профілактика безпритульності та безнаглядності.

Кримінологічна характеристика та профілактика проституції.

Кримінологічна характеристика та профілактика насильства в сім'ї.

ТЕМА № 9. Напрями розвитку кримінологічної характеристики та запобігання агресивно-насильницькій злочинності

Поняття агресивно-насильницької злочинності.

Кримінологічна характеристика окремих видів агресивних злочинів (вбивств, умисних тілесних ушкоджень, зґвалтувань, хуліганства).

Причини й умови вчинення агресивно-насильницьких злочинів.

Запобігання агресивно-насильницьким злочинам.

ТЕМА № 10. Напрями розвитку кримінологічної характеристики та запобігання загально-кримінальній корисливій злочинності

Поняття загально-кримінальної корисливої злочинності. Місце корисливих злочинів у структурі злочинності в Україні.

Кримінологічна класифікація загально-кримінальної корисливої злочинності.

Кримінологічна характеристика окремих видів корисливих злочинів.

Фактори, що детермінують вчинення корисливих злочинів.

Попередження корисливих злочинів, його форми та види.

ТЕМА № 11. Напрями розвитку кримінологічної характеристики та запобігання професійній, організованій та рецидивній злочинності

Поняття професійної злочинності та її кримінологічна характеристика. Ознаки злочинців-професіоналів, їх типологія. Фактори, що сприяють відтворенню професійної злочинності в Україні. Кримінальна субкультура. Спеціально-кримінологічне попередження професійної злочинності.

Поняття організованої злочинності. Відмінність організованої злочинності від простої групової і рецидивної злочинності. Стан організованої злочинності в Україні. Фактори, що породжують організовану злочинність. Заходи протидії організованій злочинності.

Поняття рецидивної злочинності, її рівень, структура і динаміка. Зв'язок рецидивізму з професійною злочинністю. Обставини, що сприяють відтворенню рецидивної злочинності. Система заходів попередження рецидивної злочинності.

ТЕМА № 12. Напрями розвитку кримінологічної характеристики та запобігання злочинам економічної спрямованості

Поняття і ознаки злочинів економічної спрямованості.

Кримінологічна характеристика злочинів проти власності у сфері економіки.

Кримінологічна характеристика злочинів у сфері господарської діяльності.

Зв'язок злочинів економічної спрямованості та службових злочинів.

Детермінанти злочинів економічної спрямованості.

Кримінологічні засади та засоби запобігання злочинам економічної спрямованості.

ТЕМА № 13. Напрями розвитку кримінологічної характеристики та протидії злочинності неповнолітніх

Поняття злочинності неповнолітніх.

Стан та основні тенденції злочинності неповнолітніх.

Кримінологічна характеристика особи неповнолітнього злочинця.

Детермінація злочинності неповнолітніх.

Попередження злочинності неповнолітніх.

4. Структура навчальної дисципліни

**4.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни							Вид контролю
	Всього	з них:						
		лекції	Семінарські заняття		Лабораторні заняття	Самостійна робота		
Семестр №3								
Тема № 1. Напрями формування сучасних концепцій змісту та видів наукового кримінологічного знання	10	2	2	-	-	6		
Тема № 2. Напрями розвитку теорії злочинності	10	2	2		-	6		
Тема № 3. Напрями вдосконалення теорії детермінація злочинності	10	2	2	-	-	6		
Тема № 4. Напрями розвитку теорії особи злочинця.	10	2	2	-	-	6		
Тема № 5. Напрями дослідження детермінаційного комплексу окремого злочину та механізму індивідуальної злочинної поведінки	5	2	2	-	-	1		
Тема № 6. Напрями розвитку методологія та методик кримінологічних	5	2	2	-	-	1		

досліджень								
Тема № 7. Напрями удосконалення механізму протидії та запобігання злочинності	10	2	4		-	4		
Тема № 8. Наукові дослідження кримінологічних характеристик та профілактики фонових явищ злочинності .	5	2	2			1		
Тема № 9. Напрями розвитку кримінологічної характеристики та запобігання агресивно-насиленій злочинності	5		2	-	-	3		
Тема № 10. Напрями розвитку кримінологічної характеристики та запобігання загально-кримінальній корисливій злочинності	5		2	-	-	3		
Тема № 11. Напрями розвитку кримінологічної характеристики та запобігання професійній, організованій та рецидивній злочинності	5		2	-	-	3		
Тема № 12. Напрями розвитку кримінологічної характеристики та запобігання злочинам економічної спрямованості	5		2	-	-	3		
Тема № 13. Напрями розвитку кримінологічної характеристики та протидії злочинності неповнолітніх	5		2	-	-	3		
Всього за семестр:	90	16	28			46		Екзамен

4.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни			Вид контролю
	Вс	з них:		

		лекції	Семінарські заняття		Лабораторні заняття	Самостійна робота		
Семестр №3								
Тема № 1. Напрями формування сучасних концепцій змісту та видів наукового кримінологічного знання	10	2	2	-	-	6		
Тема № 2. Напрями розвитку теорії злочинності	10	2	2	-	-	6		
Тема № 3. Напрями вдосконалення теорії детермінація злочинності.	10	-	2	-	-	8		
Тема № 4. Напрями розвитку теорії особи злочинця.	10	2	2	-	-	6		
Тема № 5. Напрями дослідження детермінаційного комплексу окремого злочину та механізму індивідуальної злочинної поведінки	5	-	-	-	-	5		
Тема № 6. Напрями розвитку методологія та методик кримінологічних досліджень	5	-	-	-	-	5		
Тема № 7. Напрями удосконалення механізму протидії та запобігання злочинності.	10	2	2	-	-	6		
Тема № 8. Наукові дослідження кримінологічних характеристик та профілактики фонових явищ злочинності .	5	-	-	-	-	5		
Тема № 9. Напрями розвитку кримінологічної характеристики та запобігання агресивно-насильницькій злочинності	5	-	-	-	-	5		
Тема № 10. Напрями розвитку кримінологічної характеристики та								

запобігання загально-кримінальній корисливій злочинності	5	-	-	-	-	5		
Тема № 11. Напрями розвитку кримінологічної характеристики та запобігання професійній, організованій та рецидивній злочинності	5	-	-	-	-	5		
Тема № 12. Напрями розвитку кримінологічної характеристики та запобігання злочинам економічної спрямованості.	5	-	-	-	-	5		
Тема № 13. Напрями розвитку кримінологічної характеристики та протидії злочинності неповнолітніх.	5	-	-	-	-	5		
Всього за семестр	90	8	10	-	-	72		Екзамен

4.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання			Література:
		Тема № 1. Напрями формування сучасних концепцій змісту та видів наукового кримінологічного знання	
		<p><u>Завдання на самостійну роботу.</u></p> <p>Тема вивчається здобувачами самостійно. Аудиторні заняття за темою не передбачені. Питання теми виносяться на модульний і підсумковий контроль.</p> <p>Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, здобувачи повинні отримати знання, необхідні для визначення поняття, завдань та історії розвитку та сучасного стану вітчизняної кримінології, сформувати цілісне уявлення про кримінологію як про галузь знань, науку та навчальну дисципліну.</p> <p><i>Навчальні питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та предмет кримінології. 2. Співвідношення кримінології з юридичними науками та іншими галузями знань про суспільство. 3. Комплексна (міжгалузева), методологічна, теоретична та прикладна природа кримінології. 4. Завдання і функції сучасної кримінології. 5. Практичне значення кримінології в протидії 	<p>Нормативні акти: 1-14</p> <p>Основна: 1-8</p> <p>Допоміжна: 1-9</p>

	<p>злочинності.</p> <p>6. Вплив кримінології на формування професійних якостей юриста.</p> <p>Додаткові питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види кримінологічної діяльності. 2. Поняття про кримінологічну характеристику суспільного явища. 3. Система кримінології як науки і навчальної дисципліни. 4. Історія розвитку вітчизняної кримінології як науки, її сучасний стан та перспективи. 5. Сучасні зарубіжні та вітчизняні теорії кримінології. 	
	Тема № 2. Напрями розвитку теорії злочинності	
	<p><u>Завдання на самостійну роботу.</u></p> <p>Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, здобувачі повинні отримати знання та сформулювати цілісне уявлення про злочинність як соціальне явище; з'ясувати, якими показниками вимірюється її стан в країні або в тому чи іншому регіоні; усвідомити закономірний характер злочинності, звернувши увагу на її співвідношення з окремими злочинами, вчинення яких носить переважно стохастичний характер; встановити розходження в кількісних показниках злочинності; виділити види й типи злочинності, показавши практичну необхідність такого поділу для вирішення завдань, що стоять перед правоохоронними органами держави. Визначити поняття й ознаки латентної злочинності, на її рівень та види, розглянути, яким чином властивості латентної злочинності можуть бути використані у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів.</p> <p>Навчальні питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та кримінологічні ознаки злочинності 2. Показники злочинності: загальна характеристика 3. Кількісні показники злочинності 4. Якісні показники злочинності 5. Динаміка злочинності 6. Латентна злочинність <p>Додаткові питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Як співвідносяться поняття злочинності та злочину. 2. Назвіть коефіцієнти злочинності. Як вони розраховуються. 3. Що значить «ціна злочинності». 4. Назвіть відомі вам засоби визначення розмірів латентності тих чи інших злочинів. 	<p>Нормативні акти: 1-14</p> <p>Основна: 1-8</p> <p>Допоміжна: 10-17</p>
	Тема № 3. Напрями вдосконалення теорії детермінація злочинності	
	<p><u>Завдання на самостійну роботу.</u></p> <p>Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, здобувачі повинні отримати знання та сформулювати цілісне уявлення про виникнення феномену злочинності; з'ясувати його відносну стійкість; виявити,</p>	<p>Нормативні акти: 1-14</p> <p>Основна: 1-8</p> <p>Допоміжна:</p>

	<p>які недоліки соціальної системи й культури його обумовлюють. Одночасно розглянути перелік та сутність об'єктивних та суб'єктивних чинників сучасної злочинності в Україні. Ознайомитися з теоріями причин та умов злочинності, що надасть можливість зрозуміти, що діяльність органів внутрішніх справ має вплинути на деякі детермінанти злочинності, але вона не може усунути її історично обумовлені фактори.</p> <p>Навчальні питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття детермінації та види зв'язків між явищами. Особливості детермінації соціальних процесів і явищ 2. Класифікація детермінант злочинності 3. Детермінанти злочинності в Україні <p>Додаткові питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чи різні фактори злочинності в різних країнах? 2. Чи різні фактори злочинності в різні історичні періоди? 3. Чи існують які-небудь фактори злочинності, загальні для всіх країн та всіх історичних періодів? 4. Які соціальні процеси знижують рівень злочинності, а які його збільшують? 5. Чи може діяльність працівника правоохоронних органів виступати фактором злочинності? 	18-32
	Тема № 4. Напрями розвитку теорії особи злочинця	
	<p><u>Завдання на самостійну роботу.</u></p> <p>Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, здобувачі повинні отримати знання та сформулювати цілісне уявлення про основні положення вчення про особу злочинця в кримінології, ознайомитись з основними підходами до кримінологічної характеристики особи злочинця, зрозуміти, які якості відрізняють особу злочинця від правослухняних громадян; з'ясувати співвідношення та взаємодію соціального і біологічного в структурі особи, що вчинили злочин, типологію злочинців та практичне значення кримінологічного знання про особу злочинця в правоохоронній діяльності.</p> <p>Навчальні питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність і зміст поняття «особа злочинця», його співвідношення з іншими суміжними поняттями. 2. Соціальне та біологічне (природне) в особі злочинця: співвідношення та ступень впливу на вчинення злочину. 3. Поняття, структура та значення кримінологічної характеристики особи злочинця. 4. Поняття та структура особистості злочинця. 5. Поняття і ознаки криміногенної спрямованості особистості. 6. Типологія і класифікація злочинців. 7. Практичне значення кримінологічного дослідження особи злочинця. <p>Додаткові питання:</p>	<p>Нормативні акти: 1-14</p> <p>Основна: 1-8</p> <p>Допоміжна: 23-32</p>

		<ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-демографічні якості осіб, що вчинили злочин. 2. Значення морально-психологічних рис в кримінологічній характеристиці осіб, що вчинили злочини. 3. Чи потрібно враховувати в кримінологічній характеристиці особи злочинця природньо обумовлені якості поведінки? 4. Які якості особи вважаються криміногенними? 5. Що розуміється під «криміногенною спрямованістю» або «криміногенною установкою» особистості? 6. Чи існує різниця між особистістю злочинця і злочинною особистістю. 7. Яким чином і з якою метою вивчаються криміногенні якості у обвинуваченого під час досудового слідства? 	
		Тема № 5. Напрями дослідження детермінаційного комплексу окремого злочину та механізму індивідуальної злочинної поведінки	
		<p><u>Завдання на самостійну роботу.</u></p> <p>Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, здобувачі повинні сформувати чітке уявлення про те, що ця тема пов'язана з аналізом детермінації конкретного злочину, тобто визначенням причини протиправного вчинку та умов, що йому сприяли. Для цього окрім загально-філософських положень про співвідношення особи та її середовища, про вільну волю індивіда, необхідно також ознайомитись з такими психологічними категоріями, як мотивація, мотив, діяльність. Крім того, сформувати цілісне уявлення про основні положеннями віктимології як окремої науки про особу жертви злочину.</p> <p><i>Навчальні питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини та умови окремого злочину. Механізм індивідуальної злочинної поведінки 2. Зовнішні обставини вчинення злочину (конкретна життєва ситуація) 3. Роль потерпілого у створенні криміногенної ситуації. Види віктимної поведінки 4. Мотивація умисної злочинної діяльності 5. Мотивація імпульсивного та звичного злочину <p><i>Додаткові питання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яким чином можна вивчати причини та умови злочину під час досудового слідства? 2. Визначення мотиву злочину. 3. Типологія ситуацій вчинення злочину. 	<p>Нормативні акти: 1-14</p> <p>Основна: 1-8</p> <p>Допоміжна: 33-42</p>
		Тема № 6. Напрями розвитку методології та методик кримінологічних досліджень	
		<p><u>Завдання на самостійну роботу.</u></p> <p>Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, здобувачі повинні отримати знання та сформувати цілісне уявлення про основні положення методології</p>	<p>Нормативні акти: 1-14</p> <p>Основна: 1-8</p>

	<p>кримінологічної науки, види методів кримінологічних досліджень, та їх застосування, також про види і джерела отримання кримінологічної інформації, умови, яким ця інформація повинна відповідати, та форми її узагальнення і аналізу.</p> <p>Навчальні питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття методології та методики. Види методів кримінологічних досліджень. 2. Застосування загальнонаукових методів пізнання в кримінології. 3. Застосування конкретно-соціологічних методів в кримінології. 4. Використання психологічних методів в кримінології. 5. Узагальнення та аналіз кримінологічної інформації. 6. Характеристика кримінологічних програм дослідження. <p>Додаткові питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методика кримінологічного дослідження. 2. Етапи кримінологічного дослідження. 3. Репрезентативність вибірки відомостей. 4. Поняття та значення методу контрольної групи. 	<p>Допоміжна: 43-53</p>
	<p>Тема № 7. Напрями удосконалення механізму протидії та запобігання злочинності.</p>	
	<p><u>Завдання на самостійну роботу.</u></p> <p>Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, здобувачі повинні отримати знання та сформулювати цілісне уявлення про систему попередження злочинності, співвідношення понять «протидія», «попередження», «профілактика», «запобігання», «припинення» злочинів; класифікацію методів попереджувальної діяльності. Здобувач повинен визначати суб'єктів попередження злочинності, окремо акцентувати увагу на місце і ролі органів внутрішніх справ у протидії злочинності.</p> <p>Навчальні питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та система попередження злочинності. 2. Визначення й співвідношення понять «попередження», «профілактика», «запобігання», «припинення» злочинів. 3. Заходи попередження злочинності 4. Суб'єкти попередження злочинності 5. Роль органів внутрішніх справ у протидії злочинності. 6. Кримінологічне прогнозування та кримінологічне планування профілактичних заходів. <p>Додаткові питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Чому попередження злочинів є пріоритетним напрямком боротьби зі злочинністю? 2. Методика профілактичної роботи в органах внутрішніх справ та взаємодія з громадськими формуваннями. 3. Індивідуальний кримінологічний прогноз. 	<p>Нормативні акти: 1-14</p> <p>Основна: 1-8</p> <p>Допоміжна: 54-64</p>

		4. Плани кримінологічної профілактики. 5. Види кримінологічного планування.	
		Тема № 8. Наукові дослідження кримінологічних характеристик та профілактики фонових явищ злочинності	
		<p><u>Завдання на самостійну роботу.</u> Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, здобувачі повинні отримати знання та сформулювати цілісне уявлення про виникнення та вплив на розвиток злочинності в Україні криміногенних явищ.</p> <p><i>Навчальні питання:</i> 1. Поняття та основні види фонових явищ 2. Кримінологічна характеристика та профілактика окремих видів фонових явищ: а) пияцтва та алкоголізму; б) наркоманії та наркотизму; в) безпритульності та безнаглядності; г) проституції; д) расизму та ксенофобії е) насильства в сім'ї</p> <p><i>Додаткові питання:</i> 1. Інші види ненормативної поведінки як фонові явища злочинності (аморальність, протекціонізм, самогубство, психічні відхилення). 2. Особливості кримінологічної характеристики осіб, які зловживають алкоголем та наркотиками, хворих на СНІД та осіб, які займаються проституцією. 3. Причини та умови виникнення та існування фонових явищ. 4. Основні напрямки запобігання криміногенним явищам.</p>	<p>Нормативні акти: 1-14 Основна: 1-8 Допоміжна: 65-74</p>
		Тема № 9. Напрями розвитку кримінологічної характеристики та запобігання агресивно-насиленницькій злочинності.	
		<p><u>Завдання на самостійну роботу.</u> Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, здобувачі повинні отримати знання та сформулювати цілісне уявлення про кримінально-правове та кримінологічне розуміння агресивно-насиленницької злочинності; визначати її кількісні та якісні показники у структурі сучасної злочинності в Україні; зрозуміти специфічні ознаки агресивних злочинців.</p> <p><i>Навчальні питання:</i> 1. Кримінологічна характеристика агресивно-насиленницької злочинності. 2. Причини і умови, що породжують агресивно-насиленницьку злочинність. 3. Запобігання агресивно-насиленницькій злочинності.</p> <p><i>Додаткові питання:</i> 1. Стан та основні тенденції агресивно-насиленницької</p>	<p>Нормативні акти: 1-14 Основна: 1-8 Допоміжна: 75-84</p>

		злочинності. 2. Види агресії. 3. Типові ситуації умисних вбивств. 4. Типові ситуації згвалтування. 5. Характеристика і особистості хуліганства. 6. Кримінологічні особливості вандалізму	
		Тема № 10. Напрями розвитку кримінологічної характеристики та запобігання загально-кримінальній корисливій злочинності	
		<u>Завдання на самостійну роботу.</u> Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, здобувачі повинні отримати знання та сформулювати цілісне уявлення про кримінально-правове та кримінологічне розуміння загально-кримінальній корисливій злочинності; визначати її кількісні та якісні показники у структурі сучасної злочинності в Україні; зрозуміти специфічні ознаки корисливих злочинів. <i>Навчальні питання:</i> 1. Кримінологічна характеристика корисливих злочинів та їх класифікація. 2. Причини і умови, що породжують загально-кримінальну корисливу злочинність. 3. Запобігання загально-кримінальній корисливій злочинності. <i>Додаткові питання:</i> 1. Місце корисливих злочинів у структурі злочинності в Україні. 2. Кримінологічні види крадіжок. 3. Кримінологічна характеристика пограбувань, розбійних нападів, вимагань. 4. Шахрайство. Кримінальна техніка реалізації злочинів.	Нормативні акти: 1-14 Основна: 1-8 Допоміжна: 85-92
		Тема № 11. Напрями розвитку кримінологічної характеристики та запобігання професійній, організованій та рецидивній злочинності	
		<u>Завдання на самостійну роботу.</u> Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, здобувачі повинні отримати знання та сформулювати цілісне уявлення про кримінально-правове та кримінологічне розуміння професійної, організованої та рецидивної злочинності; виділяти специфічні ознаки професійної, організованої та рецидивної злочинності; визначати її кількісні та якісні показники у структурі сучасної злочинності в Україні та основні напрямки попередження професійної, організованої та рецидивної злочинності. <i>Навчальні питання:</i> 1. Поняття та детермінація професійної злочинності. 2. Кримінологічна характеристика професійної злочинності. 3. Поняття та детермінація організованої злочинності. 4. Кримінологічна характеристика організованої злочинності.	Нормативні акти: 1-14 Основна: 1-8 Допоміжна: 93-102

	<p>5. Поняття та детермінація рецидивної злочинності.</p> <p>6. Кримінологічна характеристика рецидивної злочинності.</p> <p>7. Запобігання професійній, організованій та рецидивній злочинності.</p> <p>Додаткові питання:</p> <p>1. Кримінально-правове визначення понять «професійна злочинність», «організована злочинність», «рецидивна злочинність». Термін «професійний злочинець».</p> <p>2. Види професійної злочинної діяльності.</p> <p>3. Яка група співучасників злочинної діяльності вважається організованою групою?</p> <p>4. Види організованої злочинності.</p> <p>5. Чим рецидивна злочинність відрізняється від загальної?</p> <p>6. Основні напрямки попередження професійної, організованої та рецидивної злочинності.</p>	
	Тема № 12. Напрями розвитку кримінологічної характеристики та запобігання злочинам економічної спрямованості.	
	<p>Тема вивчається здобувачами самостійно. Аудиторної форми навчання за темою не передбачено. Питання теми виносяться на МК та ПМК.</p> <p>Завдання на самостійну роботу.</p> <p>Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, здобувачі повинні отримати знання та сформулювати цілісне уявлення про кримінально-правове та кримінологічне розуміння злочинів економічної спрямованості; визначати їх кількісні та якісні показники у структурі сучасної злочинності в Україні; зрозуміти ознаки злочинів економічної спрямованості.</p> <p>Навчальні питання:</p> <p>1. Історія виникнення та поняття економічної злочинності.</p> <p>2. Класифікація економічних злочинів.</p> <p>3. Детермінанти економічної злочинності.</p> <p>4. Запобігання злочинам у сфері економіки.</p> <p>Додаткові питання:</p> <p>1. Поняття та ознаки «тіньової економіки».</p> <p>2. Злочини у паливно-енергетичному комплексі.</p> <p>3. Злочини у банківсько-кредитній сфері.</p>	<p>Нормативні акти: 1-14</p> <p>Основна: 1-8</p> <p>Допоміжна: 103-110</p>
	Тема № 13. Напрями розвитку кримінологічної характеристики та протидії злочинності неповнолітніх	
	<p>Завдання на самостійну роботу.</p> <p>Під час самостійної підготовки, на підставі зазначених питань, здобувачі повинні отримати знання та сформулювати цілісне уявлення про кримінально-правове та кримінологічне розуміння злочинності неповнолітніх; визначати її кількісні та якісні показники у структурі</p>	<p>Нормативні акти: 1-14</p> <p>Основна: 1-8</p> <p>Допоміжна: 111-123</p>

		<p>сучасної злочинності в Україні; зрозуміти ознаки злочинності неповнолітніх та сучасні засоби запобігання злочинам неповнолітніх, з'ясувати особливості злочинності молоді</p> <p>Навчальні питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття злочинності неповнолітніх. 2. Стан та основні тенденції злочинності неповнолітніх. 3. Кримінологічна характеристика особи неповнолітнього злочинця. 4. Детермінація злочинності неповнолітніх. 5. Попередження злочинності неповнолітніх. 6. Основні напрямки попередження злочинності серед молоді. <p>7. Додаткові питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Законодавчі засади попередження злочинності неповнолітніх. 2. Система суб'єктів попередження злочинів неповнолітніх 3. Особа неповнолітнього злочинця в системі детермінант злочинності неповнолітніх. 4. Значення конкретної життєвої ситуації у механізмі злочинної поведінки неповнолітнього. 5. Взаємодія злочинності дорослих та злочинності неповнолітніх. 6. Особливості особи злочинців молодіжного віку. 7. Сучасні заходи держави щодо вдосконалення системи протидії злочинності неповнолітніх. 	
--	--	--	--

5. Індивідуальні навчально-дослідні завдання

5.1. Теми рефератів

Тема № 1.

1. Поняття і кримінології. Система кримінології як науки.
2. Методологічні основи української кримінології.
3. Місце кримінології в системі наук, її співвідношення з правовими і суспільними галузями знань и галузей законодавства.
4. Теоретичне і практичне значення кримінології, використання кримінологічних знань в правоохоронній діяльності.
5. Міждисциплінарний, загальнотеоретичний, комплексний характер кримінології. Співвідношення кримінології і кримінального права.
6. Кримінологічна характеристика суспільних явищ: поняття, елементи , функції, практичне використання.
7. Види кримінологічної діяльності.
8. Кримінологічна експертиза нормативно-правових акті і їх проектів як різновид кримінологічної діяльності.

9. Практичне значення кримінології в протидії злочинності та вплив кримінології на формування професійних якостей юриста.

10. Історія розвитку кримінологічної науки в Україні

11. Вплив зарубіжної кримінології на стан сучасної вітчизняної кримінології та її практичне застосування в протидії злочинності.

Тема № 2.

12. Уявлення про злочинність як про один із видів поведінки, що відхиляється від норми

13. Поняття злочинності та її кримінологічні ознаки

14. Співвідношення понять злочинності і злочину

15. Якісні і кількісні показники злочинності

16. Латентна злочинність. Види латентності злочинів

17. Диференціація злочинів у залежності від ступеню їх латентності

18. Стан злочинності в Україні. Тенденції і особливості сучасної злочинності

Тема № 3.

19. Поняття детермінації та види зв'язків між явищами

20. Основні теорії, що пояснюють виникнення та існування злочинності у суспільстві

21. Причини та умови злочинності в Україні на сучасному етапі

22. Економічні фактори сучасної злочинності в Україні

23. Політичні фактори сучасної злочинності в Україні

24. Правові фактори сучасної злочинності в Україні

25. Соціальні фактори сучасної злочинності в Україні

26. Організаційно-управлінські фактори сучасної злочинності в Україні

27. Фактори злочинності, пов'язані з недоліками правоохоронної і правозастосовної діяльності в Україні

28. Культура як фактор злочинності

Тема № 4.

29. Поняття і ознаки особи злочинця.

30. Злочинна особистість: теоретичні положення та практичне значення.

31. Співвідношення поняття особи злочинця з суміжними поняттями

32. Особистість злочинця: визначення, ознаки, структура.

33. Поняття криміногенної спрямованості та криміногенної установки особистості.

34. Поняття та структура кримінологічної характеристики особи злочинця.

35. Типологія особи злочинця і класифікація злочинців.

36. Значення, способи та основні напрямки вивчення осіб, що вчинили злочин, в семінарській діяльності органів внутрішніх справ.

37. Кримінологічна характеристика особи за елементами її належності до кримінальної субкультури: татуюванням, особливостям мови, навичкам поведінки, жестам, тощо.

Тема № 5.

38. Зміст причин і умов індивідуальної злочинної поведінки, їх співвідношення з детермінантами злочинності

39. Поняття та елементи механізму індивідуальної злочинної поведінки

- 40. Обставини, що впливають на формування негативної спрямованості особи
- 41. Поняття конкретної життєвої ситуації, її роль в механізмі індивідуальної злочинної поведінки
- 42. Віктимологія як окремий напрямок кримінології
- 43. Роль потерпілого у створенні криміногенної ситуації
- 44. Віктимологічна профілактика злочинів
- 45. Мотивація умисних злочинів
- 46. Мотивація імпульсивних та звичних злочинів

Тема № 6.

- 47. Загальна характеристика і класифікація методів кримінологічних досліджень.
- 48. Методологія кримінальної науки.
- 49. Методи загальнонаукового пізнання в кримінології.
- 50. Застосування конкретно-соціологічних методів в кримінологічних дослідженнях.
- 51. Загальна характеристика соціологічного методу опитування.
- 52. Характеристика психологічних методів, які застосовуються в кримінології.
- 53. Узагальнення та аналіз кримінологічної інформації.
- 54. Характеристика кримінологічних програм дослідження.

Тема № 7.

- 55. Поняття та система попередження злочинності.
- 56. Класифікація попереджувальних заходів.
- 57. Суб'єкти попередження злочинності, їх види.
- 58. Роль та місце органів внутрішніх справ у протидії злочинності.
- 59. Віктимологічний аспект попередження злочинності.
- 60. Кримінологічне прогнозування: поняття, види і методи.
- 61. Індивідуальний кримінологічний прогноз.
- 62. Види кримінологічного планування.

Тема № 8.

- 63. Фонові явища злочинності – поняття та основні види
- 64. Пияцтво та алкоголізм як фонові явища злочинності
- 65. Токсикоманія та наркотизм як симптоми деградації соціальної сфери
- 66. Безпритульність та безнаглядність як фонові явища злочинності
- 67. Взаємозв'язок проституції і торгівлі людьми
- 68. Расизм і ксенофобія як фонові явища злочинності
- 69. Насильство в сім'ї в Україні: сучасний стан
- 70. Законодавство щодо запобігання насильству в сім'ї
- 71. Діяльність ОВС України щодо запобігання насильству в сім'ї

Тема № 9.

- 72. Кримінологічна характеристика агресивно-насильницької злочинності.
- 73. Особливості детермінації агресивно-насильницької злочинності.
- 74. Особливості особи агресивно-насильницького злочинця.
- 75. Кримінологічна характеристика злочинів проти життя особи.
- 76. Кримінологічна характеристика злочинів проти здоров'я особи.

77. Кримінологічна характеристика статевих злочинів.

Тема № 10.

78. Кримінологічна характеристика загально-кримінальної корисливої злочинності.

79. Кримінологічна характеристика крадіжок.

80. Кримінологічна характеристика шахрайства.

81. Кримінологічна характеристика розбою.

82. Особа корисливого злочинця.

83. Основні напрями запобігання загально-кримінальної корисливої злочинності.

Тема № 11.

84. Кримінологічна характеристика професійної злочинності.

85. Кримінологічна характеристика організованої злочинності.

86. Кримінологічна характеристика рецидивної злочинності.

87. Особливості детермінації професійної, організованої та рецидивної злочинності.

88. Особливості особи злочинця-професіонала.

89. Особливості особи рецидивіста.

90. Запобігання професійній злочинності.

91. Запобігання організованій злочинності.

92. Запобігання рецидивній злочинності.

Тема № 12.

93. Історія виникнення поняття економічної злочинності.

94. Кримінологічна характеристика злочинів, що вчинюються у сфері економіки.

95. Кримінологічні особливості осіб, що вчинили злочини у сфері економіки.

96. Причини та умови економічної злочинності.

97. Основні напрями запобігання злочинів, що вчинюються у сфері економіки.

98. Поняття та ознаки «тіньової економіки».

99. Основні напрями запобігання «тіньовій економіці».

100. Особливості попередження корупції.

Тема № 13.

101. Поняття злочинності неповнолітніх в системі суміжних понять.

102. Стан та основні тенденції злочинності неповнолітніх.

103. Кримінологічна характеристика особи неповнолітнього злочинця.

104. Детермінанти злочинності неповнолітніх.

105. Основні напрями та форми попередження злочинності неповнолітніх.

106. Особливості кримінологічної характеристики та попередження злочинності серед молоді.

107. Законодавчі засади попередження злочинності неповнолітніх.

108. Система суб'єктів попередження злочинів неповнолітніх

109. Особа неповнолітнього злочинця та конкретна життєва ситуація в системі детермінант злочинності неповнолітніх.

110. Сучасні заходи держави щодо вдосконалення системи протидії

злочинності неповнолітніх.

111. Запобігання злочинам, що вчинюються неповнолітніми з психічними відхиленнями

6. Методи навчання

Денна форма навчання

Навчання з дисципліни Напрями розвитку науки «Кримінологія» проходить у формі лекцій, семінарських занять та самостійної роботи.

Метою аудиторних занять є систематизоване засвоєння здобувачами теоретичних знань про основні принципи та інститути, понятійний апарат кримінології, основні положення та інститути кримінології, розширити знання щодо злочинності як соціального явища, зрозуміти її детермінанти; оволодіти основами методів збору та обробки кримінологічної інформації; розглянути з наукової точки зору механізм індивідуальної злочинної поведінки та особу злочинця; оволодіння навичками аналізу стану злочинності, її кількісних та якісних показників, оцінювання ролі економічних, соціально-психологічних, організаційно-управлінських та правових факторів у структурі детермінант злочинності; навичками оцінки стану криміногенної обстановки тощо. Аудиторні заняття передбачають форми контролю засвоєння змісту дисципліни.

Лекційні заняття передбачають викладення нового теоретичного матеріалу викладачем, сприйняття цього матеріалу здобувачами. За своїм змістом лекції охоплюють основний теоретичний матеріал найважливіших тем навчальної дисципліни. Лекції проводяться з використанням сучасного мультимедійного обладнання лекційних залів та спеціалізованої аудиторії кафедри, методів візуалізації (наглядності) навчального матеріалу за допомогою електронних презентацій .

Семінарські заняття – форма навчального заняття, при якому викладач організує обговорення попередньо визначених питань, а вирішення семінарських завдань, до яких здобувачі повинні завчасно готувати. Результати самостійної роботи по підготовці до заняття, та безпосередня робота на занятті фіксується в робочому зошиті семінарських занять, ведення якого обов'язково для кожного здобувача. Робота на практичному занятті також передбачає доповіді за попередньо підготовленими здобувачами рефератами. Контрольні питання та рекомендації з підготовки до заняття викладені у Методичні рекомендації семінарських занять, які підготувала кафедра для вивчення кримінології. Викладач оцінює виступи здобувачів, їх активність у дискусії, рівень знань та умінь формулювати і відстоювати свою позицію тощо.

Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом здобувачем у час, вільний від аудиторних навчальних занять. Самостійна робота здобувача складається з опрацювання конспекту лекцій, підготовки до семінарських занять, самостійного освоєння навчального матеріалу по окремим темам, щодо яких не передбачені аудиторні заняття,

ознайомлення з нормативними актами та рекомендованою літературою, а також самостійне виконання індивідуальних завдань, передбачених цією програмою.

Індивідуальна самостійна робота передбачає виконання отриманого завдання: реферату (обирається здобувачем самостійно відповідно до переліку тем рефератів в робочій навчальній програмі), наукового повідомлення (під час роботи у науковому гуртку кафедри погоджується на індивідуальній консультації викладача, що проводить семінарські заняття).

7. Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль (екзамен)

1. Поняття та предмет кримінології.
2. Співвідношення кримінології з юридичними науками та іншими галузями знань про суспільство. Кримінологія і законодавство.
3. Комплексна (міжгалузева), методологічна, теоретична та прикладна природа кримінології.
4. Практичне значення кримінології в протидії злочинності та вплив кримінології на формування професійних якостей юриста.
5. Поняття та види кримінологічної діяльності.
6. Поняття про кримінологічну характеристику суспільного явища, його теоретичне та практичне використання.
7. Завдання і функції сучасної вітчизняної кримінології.
8. Визначення та ознаки злочинності
9. Співвідношення злочинності та злочину
10. Кримінологічні ознаки злочинності
11. Рівень злочинності
12. Рівень судимості
13. Ціна злочинності
14. Назвіть коефіцієнти злочинності. Як вони розраховуються?
15. Поняття структури злочинності
16. Види структур злочинності
17. Характер злочинності
18. Географія злочинності
19. Поняття динаміки злочинності. Фактори, від яких вона залежить
20. Показники та методи вивчення злочинності в динаміці
21. Поняття латентної злочинності
22. Розкрийте види латентності
23. Засоби визначення розмірів латентності тих чи інших злочинів.
24. Поняття детермінізму та детермінації у кримінології
25. Причинно-наслідковий зв'язок між явищами у кримінології.
26. Обумовлюючий та кореляційний зв'язок між явищами у кримінології.
27. Особливості детермінації соціальних процесів і явищ у кримінології.
28. Класифікація детермінант злочинності за рівнем функціонування
29. Класифікація детермінант злочинності за природою виникнення
30. Класифікація детермінант злочинності за сферою дії.
31. Причини та умови злочинності в Україні на сучасному етапі
32. Економічні фактори сучасної злочинності в Україні

33. Політичні фактори сучасної злочинності в Україні
34. Правові фактори сучасної злочинності в Україні
35. Соціальні фактори сучасної злочинності в Україні
36. Організаційно-управлінські фактори сучасної злочинності в Україні
37. Фактори злочинності, пов'язані з недоліками правоохоронної і правозастосовної діяльності в Україні
38. Значення вивчення причинності в кримінології
39. Сутність і зміст поняття «особа злочинця», його співвідношення з іншими суміжними поняттями.
40. Соціальне та біологічне (природне) в особі злочинця: співвідношення та ступень впливу на вчинення злочину.
41. Поняття, структура та значення кримінологічної характеристики особи злочинця.
42. Поняття та структура особистості злочинця.
43. Поняття і ознаки криміногенної спрямованості особистості.
44. Типологія і класифікація злочинців.
45. Практичне значення кримінологічного дослідження особи злочинця.
46. Причини та умови окремого злочину.
47. Значення вивчення причин та умов злочину в семінарській діяльності адвоката, слідчого, прокурора, судді
48. Поняття та елементи механізму індивідуальної злочинної поведінки
49. Поняття конкретної життєвої ситуації, її роль в індивідуальній злочинній поведінці
50. Поняття віктимології.
51. Роль потерпілого у створенні криміногенної ситуації. Види віктимної поведінки.
52. Визначення мотиву та мотивації злочину
53. Мотивація умисної злочинної діяльності
54. Мотивація імпульсивного злочину
55. Мотивація звичного злочину
56. Види методів кримінологічних досліджень.
57. Етапи кримінологічного дослідження.
58. Застосування загальнонаукових методів пізнання в кримінології.
59. Використання конкретно-соціологічних методів в кримінології.
60. Репрезентативність вибірки відомостей.
61. Застосування психологічних методів в кримінології.
62. Узагальнення та аналіз кримінологічної інформації.
63. Характеристика кримінологічних програм дослідження.
64. Поняття та значення методу контрольної групи.
65. Поняття попередження злочинності та суміжні поняття .
66. Поняття протидії, профілактики, запобігання, припинення злочинам.
67. Система заходів попередження злочинності.
68. Суб'єкти попередження злочинності.
69. Індивідуальна профілактика злочинів
70. Види та засоби спеціально-кримінологічного попередження злочинів

71. Віктимологічна профілактика злочинів
72. Роль органів внутрішніх справ у протидії злочинності.
73. Методика профілактичної роботи в органах внутрішніх справ України.
74. Взаємодія органів внутрішніх справ з громадськими формуваннями.
75. Кримінологічне прогнозування: поняття, види, методи.
76. Види кримінологічного планування
77. Зміст поняття фонових явищ злочинності
78. Прояви взаємозв'язку і взаємообумовленості фонових явищ і злочинності
79. Кримінологічна характеристика та напрямки профілактики пияцтва й алкоголізму як фонових явищ
80. Кримінологічна характеристика й напрямки профілактики наркоманії та наркотизму як фонових явищ
81. Кримінологічна характеристика та напрямки профілактики безпритульності й безнадійності як фонових явищ
82. Кримінологічна характеристика та напрямки профілактики проституції як фонових явищ
83. Кримінологічна характеристика та напрямки профілактики расизму і ксенофобії як фонових явищ
84. Кримінологічна характеристика та напрямки профілактики насильства в сім'ї як фонових явищ
85. Кримінологічна характеристика агресивно-насильницької злочинності.
86. Особливості детермінації агресивно-насильницької злочинності.
87. Особливості особи агресивно-насильницького злочинця.
88. Кримінологічна характеристика злочинів проти життя особи.
89. Кримінологічна характеристика злочинів проти здоров'я особи.
90. Кримінологічна характеристика статевих злочинів.
91. Кримінологічна характеристика загально-кримінальної корисливої злочинності.
92. Кримінологічна характеристика крадіжок.
93. Кримінологічна характеристика шахрайства.
94. Кримінологічна характеристика розбою.
95. Особа корисливого злочинця.
96. Основні напрями запобігання загально-кримінальної корисливої злочинності.
97. Поняття професійної злочинності.
98. Види професійної злочинності.
99. Кримінологічна характеристика професійної злочинності.
100. Особа злочинця-професіонала, кримінологічна характеристика.
101. Поняття організованої злочинності.
102. Види організованої злочинності.
103. Кримінологічна характеристика організованої злочинності.
104. Кримінологічна характеристика особи-учасника організованого злочинного угруповання.
105. Поняття та види рецидиву злочинів.

106. Кримінологічна характеристика рецидивної злочинності.
107. Особа рецидивіста, кримінологічна характеристика.
108. Запобігання професійній, організованій та рецидивній злочинності.
109. Поняття економічної злочинності і економічних злочинів.
110. Класифікація економічних злочинів.
111. Детермінанти економічної злочинності.
112. Запобігання злочинам у сфері економіки
113. Поняття та ознаки «тіньової економіки».
114. Особливості попередження проявам «тіньової економіки».
115. Особливості попередження корупції.
116. Поняття злочинності неповнолітніх в системі суміжних понять.
117. Стан та основні тенденції злочинності неповнолітніх.
118. Кримінологічна характеристика особи неповнолітнього злочинця.
119. Детермінанти злочинності неповнолітніх.
120. Основні напрями та форми попередження злочинності неповнолітніх.
121. Законодавчі засади попередження злочинності неповнолітніх.
122. Система суб'єктів попередження злочинів неповнолітніх
123. Особа неповнолітнього злочинця та конкретна життєва ситуація в системі детермінант злочинності неповнолітніх.
124. Сучасні заходи держави щодо вдосконалення системи протидії злочинності неповнолітніх.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути залік; тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських та практичних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські/практичні, тощо); самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт 10.

Результати поточного контролю – до 50 балів.

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. ***Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку) обов'язкова.*** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився». Результати підсумкового контролю – заліку – до 50 балів.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом практичних занять, та балів, набраних на підсумковому контролі (заліку) – до 100 балів.

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів перед підсумковим} \\ \text{контролем (поточний} \\ \text{контроль)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (заліку) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Кафедра визначає вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під

час аудиторної роботи, самостійної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 1 позитивної оцінки на заочній формі навчання та не менше 3 на денній.	Підготувати доповіді, підготувати конспект за темою самостійної роботи, виконати практичне завдання тощо	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97 – 100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
94 – 96			
90 – 93			
85 – 89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома-трьома незначними помилками.
80 – 84			
75 – 79	Задовільно («зараховано»)	C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками.
70 – 74		D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі виконані завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками.
65 – 69			
60 – 64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.

40 – 59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	« Умовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21 – 40			
1 – 20		F	« Безумовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, додаткова), інформаційні та навчальні ресурси в Інтернеті

Нормативні акти:

1. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кримінальний кодекс України: прийнятий 5 квітня 2001р. №2341-III: URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення, прийнятий 7 грудня 1984 р. № 8073 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.
4. Кримінальний процесуальний Кодекс України, прийнятий 13 квітня 2012 № 4651-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
5. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22 червня 2000 р. № 1835-III // Відомості Верховної Ради України. - 2000. - № 40. - Ст. 338. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14#Text>
6. Про запобігання та протидію домашньому насильству Закон України: від 15.11.2001 р., № 2789-III // Відомості Верховної Ради України. – 2017. – № 10. – Ст. 70 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2789-14#Text>
7. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей : Закон України від 24 січ. 1995 р. № 20/95-BP // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 6. Ст. 35. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживання ними : Закон України від 15 лют. 1995 р. № 62/95-BP // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 10. – Ст. 62.// URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30 черв. 1993 р. № 3341-XII // Відомості

Верховної Ради України. – 1993. – № 35. – Ст. 358. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text>

10. Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 № 264/94-ВР // Відомості Верховної Ради України, 1994, N 52, ст.455 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/264/94-%D0%B2%D1%80#Text>

11. Про національну поліцію : Закон України від 2 червня 2015 р. № 580-VIII // URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

12. Про пробацію: Закон України від 5 лютого 2015 р. № 160-VIII // URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/160-19>.

13. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 14.10.2014 № 1702-VII // Відомості Верховної Ради України від 19.12.2014 р., / № 50-51 /, стор. 3250, стаття 2057.

14. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // Відомості Верховної Ради України від 05.12.2014 р., № 49, стор. 3186, стаття 2056.

Основна література:

1. Кримінологія. Академічний курс / Кол. авторів: за заг. ред. О. М. Литвинова. – К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. -588 с.

2. Кримінологія. Загальна частина : навчальний посібник / Кол. авторів: Блага А. Б., Богатирьов І. Г., Давиденко Л. М. та ін.; за заг. ред.. О. М. Бандурки. – Харків: Вид-во ХНУВС, 2011.

3. Кримінологія. Особлива частина: навчальний посібник / Кол. авторів: Блага А. Б., Васильєв А.А., Давиденко Л.М. та ін.: за заг. ред. О. М.Литвинова; наук. ред. серії О. М. Бандурка. – Харків: Вид-во ХНУВС, 2011.

4. Кримінологія: Загальна та Особлива частини: підручник [для студентів юрид. спец. вищ. навч. закладів] / В. В. Голіна, О. Г. Кальман, О. В. Лисодед ;– Х. : Право, 2014.

5. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3-х кн. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007-2008.

6. Курс кримінології: підручник: Загальна частина.: підручник. У 2 кн. Кн. 1./ О.М. Джужа, П.П.Михайличенко, О.Г.Кулик та ін. / за загал. ред.О.М.Джужа. – К.: Юрінком Інтер, 2002.

7. Курс кримінології: підручник: Особлива частина: підручник. У 2 кн. Кн.2. / М.В.Корнієнко, Б.В.Романюк, І.М.Мельник та ін. / за загал. ред.О.М.Джужа. – К.: Юрінком Інтер, 2001.

Додаткова література:

1. Литвинов О. М., Назимко Є. С. Настільна книга ад'юнкта та здобувача наукового ступеня (зі спеціальності 12.00.08 — кримінальне право та кримінологія; кримінально- виконавче право) : наук.-практ. посіб / за заг. ред. О. М. Литвинова. Донецьк : ВД «Кальміус», 2014.

2. Українська кримінологічна енциклопедія / за заг. ред. В. В. Чернея, В. В. Сокурєнка; упоряд. О. М. Джужа, О. М. Литвинов. Харків ; Київ : Харк. нац. ун-т внутр. справ ; Нац. акад. внутр. справ, Кримін. асоц. Укра їни ; Золота миля, 2017.
3. Кримінологічний довідник : довідкове видання / за наук. ред. Бандурки О. М.; за заг. ред. Джужі О. М. і Литвинова О. М. Харків : Золота миля, 2013
4. Канібер Ю.М. Кримінологічна діяльність: ознаки, види, взаємозв'язки// Вісник Кримінологічної асоціації України: матеріали Всеукраїнської наук.-практ.конференції, присвяченої 20-річчю заснування кафедри кримінального права та кримінології ХНУВС 12 травня 2012 року «Актуальні сучасні проблеми кримінального права та кримінології у світлі реформування кримінальної юстиції»/ МВС України; ХНУВС; Кримінологічна асоціація України .- Том 1.- Х.: Золота миля, 2012. – С.88-94.
5. Кримінологія: Спеціалізований курс лекцій зі схемами (Загальна та Особлива частини): Навч. посіб. // За заг. ред. О. М. Джужи. — К., 2002.
6. Батиргарєєва В. С. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток української кримінології / В. С. Батиргарєєва // Вісника Асоціації кримінального права України. – 2014. – № 1 (2). – С. 209–227.
7. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень / М. Т. Білуха. – К. : АБУ, 2002. – 480 с.
8. Блажівський Є. М. Моніторинг протидії злочинності в Україні : монографія / Є. М. Блажівський. – Х. : Золота миля, 2013. – 372 с.
9. Голіна В. В. Кримінологічна політика держави : сутність та передумови її формування / В. В. Голіна, М. Г. Колодяжний // Питання боротьби зі злочинністю. – 2012. – Вип. 23. – С. 53–63.
10. Костенко О. М. Модернізація доктрини сучасної кримінології у парадигмі соціального натуралізму / О. М. Костенко // Вісник Асоціації кримінального права України. – 2014. – № 2. – С. 190–208.
11. Кохан Г. В. Явище політичної корупції : теоретико-методологічний аналіз : монографія / Г. В. Кохан. – К. : НІСД, 2013. – 232 с.
12. Кремень В. Г. Філософія національної ідеї : Людина. Освіта. Соціум / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2010. – 576 с.
13. Литвак О. М. Держава і злочинність : монографія / О. М. Литвак. – К. : Атіка, 2004. – 304 с.
14. Литвинов О. М. Про концепцію правового економізму Ричарда Познера (філософсько-культурологічне роздумування на тлі деяких проблем сучасної України) / О. М. Литвинов // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідорєнка. – 2012. – Вип. 1 (58). – С. 5–18.
15. Маляр Г. В. Проблема політичної злочинності в зарубіжній кримінології : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Маляр Ганна Василівна ; Київський міжнародний університет. – К., 2010. – 218 с.
16. Миронюк Д. М. Кримінологічний моніторинг ефективності правового регулювання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Миронюк Дмитро Миколайович ; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Х., 2014. – 227 с.

17. Орлов Ю. В. Кримінологія правотворчості : обґрунтування та концептуальні засади розвитку / Ю. В. Орлов // Вісник Кримінологічної асоціації України. – 2011. – №1. – С. 95–101.

18. Орлов Ю. В. Геополітичні фактори злочинності в Україні / Ю. В. Орлов // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Право». – 2012. – № 1034. – С. 226–229.

19. Орлов Ю. В. Концептуальні засади протидії політичній злочинності / Ю. В. Орлов // Вісник Кримінологічної асоціації України. – 2015. – № 1 (9) : збірник наукових праць [редкол. О. М. Бандурка (голов. ред.) та ін.]. – Х. : ХНУВС, 2015. – С. 224–236

20. Орлов Ю. В. Кримінологічна неефективність нормативно-правових актів : поняття та критерії / Ю. В. Орлов // Форум права. – 2011. – № 3. – С. 570–576 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-3/11ojvptk.pdf>

21. Орлов Ю. В. Наукові засади формування стратегій інтеграції політичної системи та протидії злочинності / Ю. В. Орлов // Право і безпека. – 2014. – № 2 (53). – С. 124–130.

22. Перепелиця Д. І. Призонізація в механізмі криміногенної детермінації : характеристика та протидія : дис... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Перепелиця Дмитро Іванович ; Харківський національний університет внутрішніх справ, 2014. – 214 с.

23. Попович М. Д. Антропоцентризм і гуманізм : минуле та сьогодення / М. Д. Попович // Гілея. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки : Наук. вісник : зб. наук. праць / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Українська АН. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – Вип. 40 (10). – С. 250–257.

24. Рущенко І. П. Соціологія злочинності : монографія / І. П. Рущенко. – Х. : Вид-во Націон. ун-ту внутр. справ, 2001. – 546 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України <http://portal.rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Судова влада України <https://court.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України <https://www.gp.gov.ua/>
5. Офіційний сайт МВС України www.mvs.gov.ua.
6. Офіційний сайт Верховного Суду України <http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/>
7. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbu.gov.ua/>
8. Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ <http://univd.edu.ua/>
9. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленко <http://korolenko.kharkov.com/>
10. Офіційний сайт Науково-дослідного інституту вивчення проблем

злочинності імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України:
<https://ivpz.kh.ua/uk/>

11. [Вісник кримінологічної Асоціації України.](#)
12. [Бібліотека Харківського національного університету внутрішніх справ.](#)